

Аудармасы: “Шапки-то! Будто саукеле”.

Бұл аудармаларда тымақты малақай деп берсе, көйлек тіпті аударылмаған күйінде қалған. Сәукеле сөзінің орыс тілінде баламасы жоқ.

Ұлттық реалий сөздерді аударғанда қолданатын тағы бір тәсіл – суреттемелі аударма (описательный перевод). Ұлттық тағамдарды: қазы, қарта, жал-жая. шелпек, бауырсақ, күйрық т.б. және ұлттық ойындар: ақсүйек, бәйге, тоғызқұмалақ, серек құлақ, ауыл-ауыл, күрке-күрке, көкпар т.б. ойындары аударған кезде аударманың осі түрі қолданылады.

“Абай жолының” бай тілі материалын түгел қамту мүмкін емес. М.Әуезов халық ауыз әдебиетін мол пайдаланғандықтан қазіргі тілімізде кездеспейтін көне, байырғы, этнографиялық тіл құбылыстары жеке сөздер, тіркестер, сол сияқты антопонимдер

мен этнонимдер, топонимдерге өте бай екенін мойындай отырса, жұмыс көлемінің талабына байланысты қарастыра алмадық.

Әдебиеттер:

1. Қазақтың тұңғыш эпопеясы. – Алматы, 1957.
2. М.Әуезов тағылымы. –1987.
3. М.Әуезов. “Абай жолы” романының жиілік сөздігі. – 1979.
4. М.Әуезов. 80 жасқа толуына байланысты. – Алматы, 1977.
5. Уақыт және әдебиет. – Алматы, 1962.

В статье рассматриваются приёмы перевода реалий: транскрипция, калькирование; реалии в произведении "Путь Абая" М. Ауэзова и способы их перевода.

The article deals with methods of translation realizes: transcription, cal cues realizes in the literary work «Abay's way» by M. Auezov and ways of their translations.

Аударма және интерпретация

Ж. Т. Абдуллаева

әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың ф.ғ.к, аға оқытушысы, Алматы, Қазақстан

Аннотация. Мақала аударматанудағы интерпретация мәселесіне арналған. Аталмыш мақалада «интерпретация» термині аударма үдерісімен және аудармашылық іс-әрекеттермен тығыз байланыста қарастырылады. «Интерпретация» терминін, оның аудармашылық тәжірибедегі рөлін қарастыруда шетелдік және отандық ғалымдардың ғылыми-теориялық тұжырымдары негізге алынды. Автор туралы қалыптасқан рецепция оның шығармаларын интерпретациялауға әсерін тигізеді. Сонымен қатар, аудармалардың өзі рецепцияның бір бөлігі болып, әдеби мәдениетті, автор туралы көзқарасты қалыптастыратындығы пайымдалды. Түпнұсқаны интерпретациялаудағы аудармашының маңызды рөліне басымдық көрсетілді. Осы ретте автор түпнұсқаны дұрыс түсіну үшін аудармашы әлемге автордың көзімен қарай білуі тиіс деген қағидаға жүгінген.

Көркем шығарманы аудару мен интерпретациялау қазіргі кезеңдегі аударматанудың өзекті мәселелерінің бірі болып саналады. Аудармадағы рецепция мен интерпретация үдерістеріне деген қызығушылық ешқашан бәсеңдемеген. Аударманы мәдениаралық байланыстың құбылысы ретінде қарастыратын қазіргі заманғы теориялар мәтінді аудару мен интерпретациялауды аударма үдерісінің ажырамас бір бөлігі ретінде қарастырады. Бұл жайында К.И. Чуковский, И.А. Кашкин, Е.Г. Эткинд, В.С. Виноградов және т.б. ғалымдар еңбектерінде тұшымды пікірлер айтқан.

Аударма көркем шығарманың өзге мәдениетке кірігуінің маңызды тәсілдерінің бірі болып табылады. Бұл үдеріс аудармашылық интерпретацияның қатысуынсыз жүзеге асуы мүмкін емес. Осы тәрізді тұжырымдардың болуы қалыптан тыс жайт емес. Оларды жоққа шығаруға болмайды десек, аударманы шығарма ретінде уақытта, кеңістікте және адамдардың санасында өмір сүру формасы ретінде бағалап, талқылаудың, термин тілінде айтқанда, интерпретацияның себептерін зерделеуге тырысуымыз қажет. Қазіргі таңда аударманы зерттеуде аударма туындының әлемдік әдебиетте түпнұс-

қаның тең дәрежелі орынға ие бір нұсқасы болып табылатындығын ұғыну маңызды. Сондықтан да, «аударма туынды оқырманға қалай әсер етеді?», «оның түсініктемесі түпнұсқа мәдениетіндегі қалыптасқан түсініктемелерден айырмашылығы неде және ондағы өзгертулердің себептері қандай?» деген сауалдардың туындауы заңды құбылыс.

Бүгінгі таңда лингвист ғалымдар әрбір қос тіл мен әрбір мәтін түрі үшін аудармашылық нормаларды анықтауда. Мұндай тәсіл қазіргі заманғы лингвистикалық аударма теориясында қолданбалы сипатқа ие, сондай-ақ нақты бір міндеттің нақты шешімін табуға бағытталған. Әдебиеттанушылар, керісінше, аударманың рухани мәдениеттің дамуындағы рөлін анықтай отырып, оны түпнұсқаға эстетикалық сәйкестігі тұрғысынан бағалайды. Әдебиеттанулық тәсіл аудармашы тұлғасын, оның суреткерлік шеберлігін ескере отырып, оның таңдауын түсінуге көбірек көңіл бөледі. Ол аудармаға өнер ретінде, яғни шынайы болмысты қайта жаңғырту тәсілі ретінде қарауға мүмкіндік береді. Олай болса, аудармаға қойылатын бірнеше шарттарды атап көрсетейік:

- аударма түпнұсқа сияқты оқылып, түпнұсқа сияқты түсінікті болуы тиіс;
- аудармада түпнұсқаның ұлттық колоритін сақтау – маңызды міндеттердің бірі;
- аудару барысында түпнұсқадағы образдардың рухани-психологиялық әлеміне терең үңілу қажет;
- аударма үдерісінде көркем бейнелеу құралдарын барынша дәлме-дәл беруге қол жеткізу;
- түпнұсқаның басты идеясын сақтау керек;
- аудармада толықтырулар мен қысқартуларға жол бермеу қажет.

«Интерпретация» терминіне, оның аудармашылық тәжірибедегі рөліне тоқтала кетсек, «интерпретация» термині бастапқыда герменевтикада қабылданып, түсіну мен түсіндіру өнерін білдірген. Аударма теориясына бұл терминді И.И. Резвин мен В.Ю. Розейнцвейг енгізген. Бұл жерде түпнұсқа мәнінен аударма мәтінге түпнұсқа тілі мен аударма тілі арасындағы сәйкестіктер жүйесі арқылы емес, шынайы болмыстағы жағдаятқа жүгіну арқылы өту назарға алынады [1, 56-58 б.].

Қазіргі таңда аударматану ғылымында «интерпретация» терминінің көптеген анықтамасы кездеседі. Бұл терминмен кейбір ғалымдар (И.И. Резвин, В.Ю. Розенцвейг) аударманың ерекше түрін атаса, біреулері (Д. Слескович,

М. Ледерер және т.б.) түпнұсқа мәтінмен жұмыс істеу әдісін атайды, сонымен қатар тілдегі сәйкестіктерді таңдай отырып, шығарма тудыру әдісін осы терминмен атайтындар да (В.Н. Комиссаров) бар. Ғалымдардың көпшілігі интерпретация мен аударманы бір термин ретінде қарастырып жүр. Бұл жерде шығарманы түсіну үдерісін де, сондай-ақ осы үдеріс нәтижесін де интерпретация деп атау аталмыш терминнің мағынасын анықтауда қиындық тудырады. Осылайша шатасу зерттеушіні өз тұжырымы шеңберінде «интерпретация» терминінің мағынасын нақтылауға мәжбүрлейді.

Профессор Т.О. Есембеков «Мәтінді аудару және интерпретация» курсы туралы» атты мақаласында түпнұсқаны интерпретациялаудың мәні мен маңызына, сондай-ақ интерпретациялау үдерісіне қатысты былай деп тұжырымдаған: «Аударматануда түпнұсқаны интерпретациялау туралы пікірлер бір ізге түспеген. Аударылатын мәтінді тәржімалауға дайындық көп сөз болғанымен, ол мәтінді қабылдау, түсіну, талдауға ғана негізделген, ал оны бағалау мен теңестіру (идентификация) сияқты әрекеттер сөз бола бермейді. Осы кезеңде қоғамдық, әлеуметтік, тарихи, адами факторлар мен ақпараттарды жинау, жүйелеу, талдау, қорыту сияқты аудармашы үшін өте бағалы әрекеттер жүзеге асырылуы тиіс. Түпнұсқада оқырманы мен аударманың оқырманының арасындағы білім мен біліктілік айырмашылығы өз алдына, олардың қабылдау жүйесінің ерекшеліктері де бар ғой. Түпнұсқаға интерпретация жасау барысында бұларды ескеру міндетті болғаны жөн» [2, 6 б.]. Автор аудармашылық интерпретациялау әрекеттеріне тоқталып, аудармашылық интерпретацияның аударма үдерісіндегі жетекші маңызын атап көрсеткен.

«Интерпретация» сөзінің мағынасы сөздікте «түсіндіру», «түсінік беру», «мағынасын ашу» дегенді білдіреді. Ағылшын және француз тілдерінде «interpret» бір мезгілде «аудару» және өзінше «түсіндіру, талқылау» дегенді білдіреді. Мәтінді интерпретациялау - сол мәтіннің ішіндегі мазмұнды ашу деген сөз. Нәтижесінде, кез келген мәтінді оқу, жалпы кез келген сөзді қабылдау акті (адам оқығанын немесе естігенін түсінген жағдайда ғана) интерпретациялау болып табылады. Мәтінді интерпретациялау қандай да бір дәрежеде терең, қандай да бір дәрежеде толық болуы мүмкін. Зерттеу қызметі немесе оқу практикасы ретіндегі мәтінді интерпретациялаудың міндеті мәтіннен барынша мол ақпарат алып, автордың мәтінге жүктеген маз-

мұнын, сонымен қатар, автордың еркінен тыс жүктелген мазмұнның мағынасын өзі үшін ғана емес, өзгелерге де барынша ұғындыру болып табылады. Көркем шығарманы интерпретациялаудың мәні көркем мәтінді тұтас бірлік ретінде, сондай-ақ оның әрбір деталі бүкіл шығарманы көрсететін немесе бүкіл шығарма кішкене бір детальда көрініс табатын қандай да бір жүйелі құбылыс ретінде түсіну мен түсіндіруден тұрады. Сонымен қатар, көркем мәтін шектеулі кеңістікте тілдің мүмкіндіктерінен едәуір асып түсетін ақпарат көлемін шоғырландырады.

Аударма мақсаты – бастапқы мәтінді аудармашылық интерпретациялауға ұшырату негізінде өзге тілді және мәдени ортада оны ауыстыра алатын екінші мәтін жасау. Көптеген зерттеушілер аударма үдерісінің бастапқы және екінші коммуникативтік жағдаятқа байланысты екі кезеңдік сипатын атап өтеді. Егер де мәтінді ана тілі мен шет тілінде қабылдау арасындағы психологиялық және үдерістік айырмашылықты елемесек, онда аудармашы мәтінді қабылдаушы әрі, талдаушы бастапқы коммуникант ретінде интерпретатор рөлін атқарады деуге болады.

Интерпретацияның қаншалықты дұрыс шығуы немесе дұрыс шықпауы аударылатын мәтіннің түріне де байланысты. Көркем мәтінмен жұмыс істеуде түпнұсқа мазмұнын өзге тілдің құралдары арқылы жеткізіп қана қоймай, өзге тілде көркем шығарма жасау көзделуі тиіс. Чех компаративист-ғалымы И. Левыйдың пікірі бойынша, «...түпнұсқа мен аударманың тілдік материалының сан алуандығы салдарынан олардың берілуі арасында семантикалық тепеңдік бола алмайды, олай болса, лингвистикалық дәл аудару мүмкін емес, тек интерпретациялауға ғана болады» [3, 66 б.].

Автор өз ойын дамыта келе, аудармашы шығарманы интерпретациялай отырып, мәтінге субъективті тұрғыдан қарамай, оның «объективті мағынасына» иек артуы тиіс екендігін жазады. Сонымен қатар, аудармашы шығарманы аударуда өзінің интерпретациялық ұстанымын анықтайтын бірқатар алғышарттарға сүйенеді.

Аударма көркем шығарманың бір көрінісі болып табылатындықтан, оған әдебиеттануда кездесетін барлық талдау тәсілдерді қолдануға болады, соған қоса арнайы түпнұсқамен салғастырудың тәсілдерін атап айтқан жөн. Зерттеушіге түпнұсқа мен аударма мәтіндері арасындағы «саңлау» қызығушылық тудырып, негізгі зерттеу нысанына айналады. Алғашқы қадам – аудармашының интерпретациясына

ықпал ететін фактор ретіндегі әдеби мәдениетті қарастыру. Таза аудармашылық қабылдау болмайды. Аудармашы іске кірісе отырып, автор туралы фондық білімге қанық болады. Аударматану ғылымында аудармашының мұқият зерттеуші болуын талап етеді. Аудармашы рөлін көбінесе кәсіби әдебиеттанушылардың атқаруы да кездейсоқтық емес.

Рецепция, яғни қабылдау – компаративистиканың негізгі категориясының бірі. Жалпы аударманың өзі рецепцияның бір формасы ретінде қарастырылады. Әдеби туындыны қабылдау, интерпретациялау мәселелері М.П. Алексеев, А.Н. Веселовский, Д. Дюришин, В.М. Жирмунский, И.Г. Неупокоева және т.б. ғалымдардың еңбектерінде ішінара айтылады. Көркемдік қабылдау көркем шығармашылық психологиясымен тығыз байланысты. Көркем шығарманың рецепциясы көп қырлы. Ол эмоционалдық күйзелісті, авторлық ойды дамыту логикасын ұғыну мен бағалау мәдениетін қамтиды.

Мәселен, Ф.М. Достоевскийдің Қазақстандағы рецепциясы мен оның шығармаларының интерпретациясы бір-біріне тығыз байланысты деуге болады. Қазақ әдебиетінде де Ф.М. Достоевскийдің шығармашылығы даралығы мен күрделілігі мол таусылмайтын қазына ретінде қарастырылады. Жазушының қазақ мәдениетіне кірігуі қарқындықпен, тереңдікпен жүрді деуге болады. Бұлай дейтініміз, қазақ жазушылары Ф.М. Достоевскийдің шығармашылығын өзіне үлгі тұтып, одан психологиялық талдау әдісін үйренді. Қаламгердің суреткерлік ерекшелігіне қызығушылық танытқан жазушы-аудармашыларымыз оның бірқатар көрнекті туындыларын аударды. Бұл жазушы шығармашылығының қазақ әдебиетінде қабылдануының оң нәтижесін көрсетеді.

Автор туралы қалыптасқан рецепция, яғни оны қабылдау оның шығармаларын аудармашылық интерпретациясына әсерін тигізеді десек, аудармалардың өзі рецепцияның бір бөлігі болып, әдеби мәдениетті, автор туралы көзқарасты қалыптастырады деуге болады. Көркем аударма аясындағы рецепция мен интерпретацияның арақатынасы туралы мәселе арнайы теориялық зерттеуді қажет етеді.

Көркем аударманы зерттеу тәсілдері шеңберінде төмендегілерді атауға болады:

- аудармашының жеке тұлғасын зерттеу. Бұл жерде оның мінез-құлқы, шығармашылық мәнері, әдеби қызығушылықтары, аудармаға, автор мен шығармаға деген көзқарастары туралы мәліметтер өте маңызды.

- шығарманың барлық аудармаларын кешенді зерттеу.

Түпнұсқаны аударған барлық аудармашылардың аудармаларын ескеретін осы талдау тәсілі шығарманың интерпретациялау ауқымын анықтауға септігін тигізеді. Мәселен, қазақ әдебиетінде А.С. Пушкиннің «Татьянаның хаты» атты өлеңінің Абай дәстүрінен басталған бірнеше аудармалары бар. Осы өлеңді интерпретациялауда Қ. Аманжолов, Ғ. Орманов, Қ. Бекхожин, Қ. Шаңғытбаев сияқты ақындарымыз да өз бақтарын сынаған. «Әрине, Пушкинді аударуда Қасым Аманжолов, Ғали Орманов, Қалижан Бекхожин, Қуандық Шаңғытбаев аудармаларының кейбір үлгілері Абай дәстүріне кейде біршама жақын десек те, жалпы алғанда поэзины аударудағы Абай үлгілері – біздің әлі де жетпеген шыңымыз, алмаған, аспаған асуымыз. Аударма өнеріндегі болашаққа апарар мұрамыз. Оны Абайдың төл шығармаларымен қоса жасайтын мәңгілік мұра деп толық айтуға болады» [4, 6 б.].

Көркем мәтіннің интерпретациялық ауқымы кең. Сондықтан да оның интерпретациясы шектеусіз бола алады. Белгілі бір шығарманың бірнеше аудармасының болуы осының айғағы. Шығарманың бір тілде бірнеше аудармасының болуы қабылдаушы әдебиетте сол шығарманың ерекше ықыласқа ие екендігінен хабар береді. Осындай аудармалардың әрқайсысы түпнұсқадан, сол мәтіннің қалған басқа аудармаларынан ажыратуға болатын жеке дара белгілерге ие.

Аударма мен әдебиеттердің өзара ықпалдас-тығының өзге (үлттық бейімдеушілік, еліктеу және т.б.) түрлерінің аражігін ажырататын болсақ, түпнұсқаның аудармашы ұсынған қандай да бір интерпретациясының сәйкестік дәрежесінің жоғары болуы ажыратудағы басты критерийдің бірі саналады. Алайда, әдеби ықпалдастықтың осындай түрлерін зерттеу нысанынан алып тастауға болмайды, өйткені олар да аударма заңдарына ұқсас заңдар бойынша дамиды. Осы тәрізді нұсқалар аудармашының шығармашылық санасының түпнұсқа болмысымен ұштасып, аудармада көрініс табатындығын көрсетеді.

Аударма теориясындағы түпнұсқаны түсіну мәселесіндегі мына бір қағидамен барлығы дерлік келіседі деуге болады: түпнұсқаны дұрыс түсіну үшін аудармашы әлемге автордың көзімен қарай білуі тиіс. Әрине, егер де аудармашы өзінің дүниетанымына ұқсас авторды таңдаса, онда оның атқаратын міндеті жеңіл-

дейтіні рас. Кері жағдайда, аудармашы авторды өз ыңғайына қарай бейімдейді.

Аударматанушы ғалым Ә. Сатыбалдиев: «Аудармашылық – нағыз творчестволық өнер. Ол әркімнің қолынан келе беретіндей еріккеннің ермегі емес. Аудармашы екі тілді де жетік білумен қатар әрі жазушы, әрі ғалым болуға тиіс. Аударма сапасы оның талантына, біліміне, жалпы мәдени дәрежесіне және тәжірибесіне байланысты» [5, 227 б.], – деп тұжырымдаған. Олай болса, түпнұсқаны дұрыс интерпретациялау үшін аудармашы ерекше сезімталдық пен интуицияға, білім мен эрудицияға ие болуы шарт.

Әдебиеттер:

1. Ревзин И.И., Розенцвейг В.Ю. Основы общего и машинного перевода. – М.: Высшая школа, 1964.
2. Есембеков Т. «Мәтінді аудару және интерпретация курсы» // Аударматану мен әдеби компаративистиканың өзекті мәселелері: республикалық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Алматы, 2007. – Б. 5-7.
3. Левый И. Искусство перевода / перевод с чешского и предисловие Вл. Россельса. – М.: Прогресс, 1974. – 396 с.
4. Хайруллин Р. Аударма сипаты. – Алматы: Жазушы, 1976. – 52 б.
5. Сатыбалдиев Ә. Рухани қазына. – Алматы: Жазушы, 1987. – 229 б.

Статья посвящена проблеме интерпретации в переводе. В данной статье термин «интерпретация» рассматривается в тесной связи с процессом перевода и переводческой деятельностью. В изучении термина «интерпретация» и его роли в переводческой практике автор опирается на научно-теоретические концепции зарубежных и отечественных ученых. Сложившаяся рецепция об авторе влияет на интерпретацию его произведений. Также в статье отмечается, что перевод являясь частью рецепции, формирует литературную культуру, взгляды об авторе. Особое внимание уделяется роли переводчика в интерпретации оригинала. При этом автор придерживается принципа, при котором для правильного понимания оригинала переводчик должен смотреть на мир глазами автора.

The article is devoted to a problem of interpretation in translation. In these article the "interpretation" term is devoted by connect in the process of translation and translational activity. In study of the term "interpretation" and its roles in translational practice, the author rely on the scientific - theoretical concepts of the foreign and domestic scientists. Usual reception about the author influences to interpretation of his works. Also in article is marked, that the translation is being by a part reception, forms literary culture,

sights of author. The special attention is given to a role of the interpreter in original interpretation. The author adheres to a

principle for correct understand original text, the interpreter should look at the world by eyes of the author.

Аударматанудағы терминология мәселесі

Д. М. Кокеева¹, Ж. Қалмағамбетова²

әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың¹ филос.ф.к., аға оқытушысы, ²1 курс магистранты, Алматы, Қазақстан

Аннотация. Мақалада сөздерге балама табу үлкен біліктілікті талап ететіндіктен, заттарды белгілеуге және ұғымдарды дәл жеткізуге қолданылатын терминдер мәселесі қарастырылады. Терминдер мәселесі жөніндегі отандық және Ресей ғалымдарының пікірлеріне талдау жасалынған. Сондай-ақ, лингвист ғалымдардың еңбектеріне жүгіне отырып, қазіргі таңда ғылыми, техникалық, өндірістік сынды салаларда қолданылатын терминдердің аударылу тәсілдеріне анықтаған.

Аударматанудағы күні бүгінге дейін толығымен шешіле алмай келе жатқан мәселелердің бірі – термин сөздері. Терминдер – өзіндік құрылымдық, семантикалық, деривациялық, функционалдық ерекшеліктері бар тілдің ерекше категориясы. Аталған ерекшеліктерді ескерусіз термин жасау, басқа тілден терминдер алу, калькалау, терминдерді ұтымды қолдану мүмкін емес. Терминдер адам қызметінің ерекше түрін атап көрсететін болса, ең алдымен, ғылыми, кәсіби деңгейлерін айқындайды. Сондықтан терминдер ғылым мен техниканың, кәсіби және өндірістік салалардың, ғылыми таным мен әлем көрінісінің дамуын бейнелейді. Терминдер мен терминологиялық жүйелер қоғамның әлеуметтік құрылымының біртекті еместігін, әр түрлі топтарға, бірлестіктерге бөлініп, әрқайсысының өз тілі, өзіне ғана тән әрі түсінікті терминологиясы барлығын айқындайды. Термин тілдің ерекше негізін құрайды, себебі терминсіз, терминологиялық жүйесіз бірде-бір ғылымның, техникалық, кәсіби, өндірістік саланың дамуы мүмкін емес. Яғни, терминдерде әлем түсінігі жайлы арнайы білім, ұғымдар қамтылған, сонымен қатар, терминдер адамның ойлау қабілетінің, танымының, ақиқат шындықтың бейнеленуі мен көрінісінің ерекше бір түрдегі негізін сипаттайды.

Термин ежелден-ақ пайда болған ұғым екендігін Рим империясында шекараларды бөліп, қорғап тұратын қорғаушы ұғымында қолданылғандығын зерттеулерден аңғаруға болады. Терминдік сөздерді зерттеушілердің берліктей көбі төмендегідей ортақ пікірлерді алға қояды:

термин – (ғылыми, техникалық, әскери, медициналық, географиялық, т.б.) мамандық саласына қатысты туындаған сөздер мен сөз тіркестері.

термин – ғылым, техника, өнер, қоғамдық өмір саласындағы белгілі түсінікті дәл белгілейтін сөздер мен сөз тіркесі.

термин – ешқандай түсіндіруге келмейтін қалыпты, мағыналық қолданысы шектеулі сөздер.

термин – аударма мәтінінде термин әрқашан аудармада жеке шешімді талап етеді әрі аударма бірлігі болып табылады.

Терминология – өндіріс қызмет саласындағы терминдер туралы білім жиынтығы [1, 308 б.].

Ресей ғалымы С.И. Ожеговтың терминге «арнайы саладағы (ғылыми, техникалық, өнер және т.б.) белгілі түсініктерге атау болатын сөздер мен сөз тіркестері», – деп анықтама берсе, Г.Винокур: «терминдер белгілі бір ғылым, техника не өнер саласында ғана емес, сонымен қатар күнделікті тұрмыс тіршілікте де құралсайман, түрлі бұйымдардың атауы бола алады. Кейбір терминдер жиі қолданылса, кейбіреулері сирек қолданылады», – дейді [2, 265 б.].

Қазіргі таңда ғылыми, техникалық, өндірістік т.б. салалар түрлерінде қолданылатын терминдерді аудару ең маңызды әрі күрделі мәселе болып табылады. Сондықтан термин сөздерге балама табу үлкен біліктілікті талап етеді. Себебі заттарды белгілеуге және ұғымдарды дәл жеткізуге қолданылатын немесе басқа тілден енген сөздер негізінен ақпаратты барынша дәл және нақты жеткізудегі тілдегі ізденіс нәтижесі болатындығына еш күмән тудырмайды.

Аудармашы шетел терминологиясын жақсы білумен қатар, тілде орынды, дұрыс пайдаланатын баламалы ұлттық термин табуы тиіс. Ұлттық тілдің бай сөздік қорын жете меңгеру терминнің сапалы аударылуына септігін тигізеді. Термин ережесі бойынша, басқа тілде де соған